

Ilmapuntari 2025: Arvosanat oman asuinkunnan johtajien, kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä viranhaltijoiden toiminnasta

Monet kunnan palveluksessa olevat työntekijät suhtautuvat varauksellisesti poliittisten päättäjien ja viranhaltijoiden toimintaan

Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin täysi-ikäisten kuntalaisten mielikuvia kuntajohtamisesta. Vastaaajien tuli antaa arvosana oman asuinkuntansa poliittisten päättäjien ja viranhaltijoiden toiminnalle. Haastateltujen tuli arvioida oman asuinkuntansa kunnan-/kaupunginjohtajan/pormestarin, kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä viranhaltijoiden toimintaa. Tämän jälkeen tiedusteltiin asenneväärtämällä arvioita kunnallisen päätöksenteon kyvystä vastata kuntalaisten odotuksiin ja mielipiteisiin.

Suomalaisista noin joka toinen antaa asuinkuntansa poliittisille päätöksentekijöille ja viranhaltijoille erittäin tai melko hyvän yleisarvosanan. Tulos on likimain sama kaikissa arvioiduissa asioissa.

Jakaumat painottuvat enemmän positiivisten arvioiden kuin negatiivisten arvioiden suuntaan. Asuinkunnan valtuustoon ja hallitukseen kohdentuu jonkin verran enemmän varauksellisuutta kuin kunnanjohtajaan, kaupunginjohtajaan tai pormestariin. Noin kolmannes kuntalaisista on tyytymätön kuntansa valtuuston ja hallituksen toimintaan.

Vaikka jakaumat painottuvat myönteisten arvioiden suuntaan, niihin voi sisältyä epävarmuutta ja pidättyväisyyttä. Erittäin hyviä arvosanoja annetaan eri tahoille huomattavan kitsaasti, ehkä myös terveen kriittisesti. Vain yksi kahdestakymmenestä antaa kunnanjohtajalle/pormestarille erittäin hyvän arvosanan. Kunnanvaltuuston ja -hallituksen osalta erinomaisia arvosanoja saa etsiä suurennuslasilla.

Vuonna 2017 osana asuinkunnan työnantajakuvaa selvitettiin näkemyksiä kunnan-/kaupunginjohtajan toiminnasta. Kuntalaisten tyytymättömyys kunnan-/kaupunginjohtajien toimintaan on lisääntynyt aiemmasta ja samalla tyytyväisyys on vähentynyt.

Kunnan palveluksessa olevat työntekijät suhtautuvat kunnallisten päättäjien ja viranhaltijoiden toimintaan astetta varauksellisemmin kuin aikuisväestö keskimäärin. Kuntatyöntekijöistä keskimäärää pienempi osa on tyytyväinen etenkin kunnanjohtajan, valtuuston ja viranhaltijoiden toimintaan kunnassa. Merkillepantavaa on lisäksi se, että aika moni kuntien palveluksessa olevista ei osaa tai tohdi arvioida päätöksentekijöitä eikä viranhaltijoita.

Vastaaajien ikä ja koulutustausta ovat yhteydessä oman asuinkunnan poliittisten päättäjien ja viranhaltijoiden toimintaa koskeviin arvosanoihin. Tyytyväisyys lisääntyy korkeammin koulutettujen suuntaan. Ikääntyneimmistä (61–70- ja yli 70-vuotiaat) selvä enemmistö antaa päättäjille ja viranhaltijoille erittäin tai melko hyviä arvosanoja. Nuorimpien vastaaajien joukossa noin kolmannes ei kykene tai halua arvioida lainkaan eri tahojen toimintaa.

Puoluekannan mukaan keskimäärää tyytyväisempiä eri tahojen toimintaan ovat keskustan kannattajat. Perussuomalaisien tukijoiden keskuudesta löytyy muita enemmän heikon yleisarvosanan antavia.

Tyytyväisyys kuntademokratian toimivuuteen on vähentynyt

Suhtautumista kunnallisen päätöksenteon kyvykkyyteen ja demokratian toimivuuteen selvitettiin kaikkiaan seitsemällä asenneväittämällä. Pelkästään some-keskusteluja seuraamalla saa helposti kuvan, että suomalaisten laajimmin harrastama poliittisen osallistumisen muoto on politiikan arvostelu. Nyt esiteltävät tulokset ovat tämän somehavainnon suuntaisia, mutta ne antavat yksityiskohtaisemman ja joiltakin osin toisenlaisenkin kuvan kuntademokratian toimivuudesta.

Puolet aikuisväestöstä nimittäin yhtyy väitteeseen, jonka mukaan demokratia toimii kaiken kaikkiaan kotikunnassa hyvin (50 %). Kolmannes kiistää väitteen (34 %). Yleinen tyytyväisyys kuntademokratian toimivuuteen on vähentynyt vuodesta 2021 (61 % → 50 %), mutta se on silti edelleen kohtuullisen vahvaa.

Jonkin verran keskimäärää tyytyväisempiä demokratian toimivuuteen kotikunnassa ovat korkeasti koulutetut, ylemmät toimihenkilöt sekä kokoomuksen, keskustan ja vihreiden kannattajat. SDP:n ja perussuomalaisten tukijat ovat keskimäärää tyytymättöimpiä.

Demokratian toimivuutta koskeviin arvioihin liittyy myös väittämä ”kansalaisten mielipiteet tulevat asuinkuntani päätöksenteossa huomioon otetuksi”. Tässä kokonaistulos on aiempaa yleishavaintoa synkempi. Kolmannes (33 %) on samaa mieltä väittämän kanssa ja joka toinen (49 %) on eri mieltä. Kokoomuksen, keskustan ja vihreiden kannattajat allekirjoittavat väittämän keskimäärää useammin. Perussuomalaisten ja SDP:n kannattajista suhteellisesti suurin osa on puolestaan väittämästä eri mieltä.

Kansalaisista selvä enemmistö on myös vakuuttunut siitä, että kuntapäättäjät etääntyvät nopeasti tavallisten ihmisten ongelmista (70 %). Vain viidennes tohtii olla eri mieltä väitteen kanssa (21 %). Eri puolueiden kannattajat ovat asiasta melko yksimielisiä. Enemmistö kaikkien puolueiden tukijoista uskoo päättäjien erkaantuvan nopeasti tavallisten kansalaisten arjen haasteista.

Suomalaisista ainoastaan reilu kolmannes allekirjoittaa väitteen, jonka mukaan puolueiden kautta kansalaisten mielipiteet tulevat päätöksenteossa huomioon otetuiksi (36 %). Lähes puolet väestöstä torjuu teesin (47 %). Luottamus puolueisiin on tällä tavalla kysytynä miltei romahtanut vuoden 2021 kesästä (63 % → 36 %). Keväällä ja kesällä 2021 Suomessa elettiin koronaepidemian takia poikkeusoloissa, mikä saattaa osaltaan selittää tuolloista vahvaa luottoa poliittisiin päättäjiin.

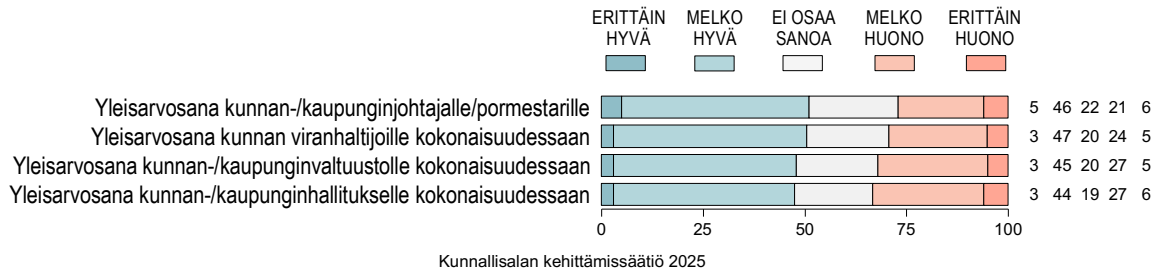
Myös poliittisten päättäjien syyllistäminen on maassamme perinteisesti sujunut varsin juohevasti. Tällä haavaa lähes puolet kansalaisista näyttäisi kuitenkin ymmärtävän kuntapäättäjien tuskaa. Väite ”kuntapäättäjiä syyllistetään suotta päätöksistä, joita he tiukoissa tilanteissa ja ristiriitaisten odotusten vallitessa joutuvat tekemään” saa käytännössä enemmän hyväksyjiä (47 %) kuin kieltäjiä (36 %). Päättäjien piinan ymmärtäminen on samalla tasolla kuin vuonna 2017.

Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäätien tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 29.11.–3.12.2025. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.001. Vastajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

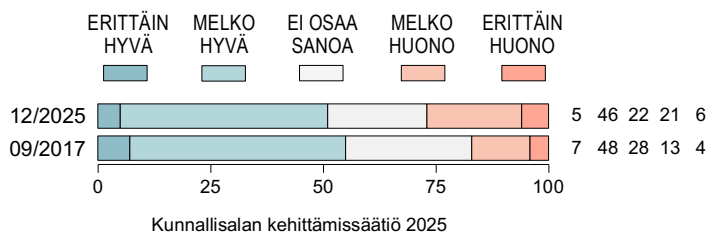
Kuvio 7.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA SEURAAVILLE OMAN KOTIKUNTANSA/KOTIKAUPUNKINSA PÄÄTTÄJILLE JA TAHOILLE (%).

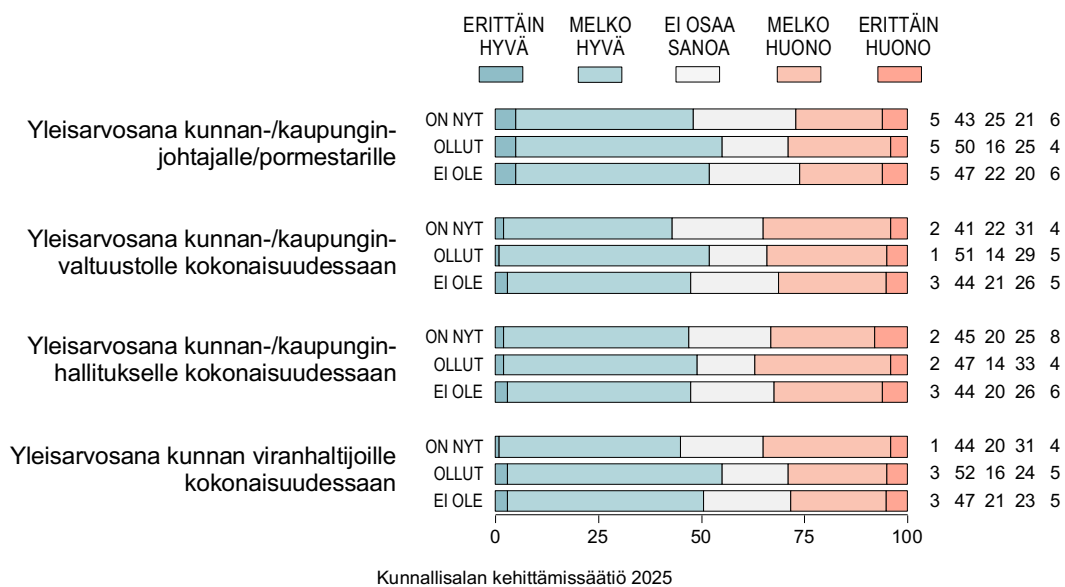
Kuvio 7-1t.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KUNTANSA PÄÄTTÄJILLE: YLEIS-ARVOSANA KUNNAN-/KAUPUNGINJOHTAJALLE [/PORMESTARILLE] SYKSYLLÄ 2017 JA VUODEN 2025 LOPULLA (%).

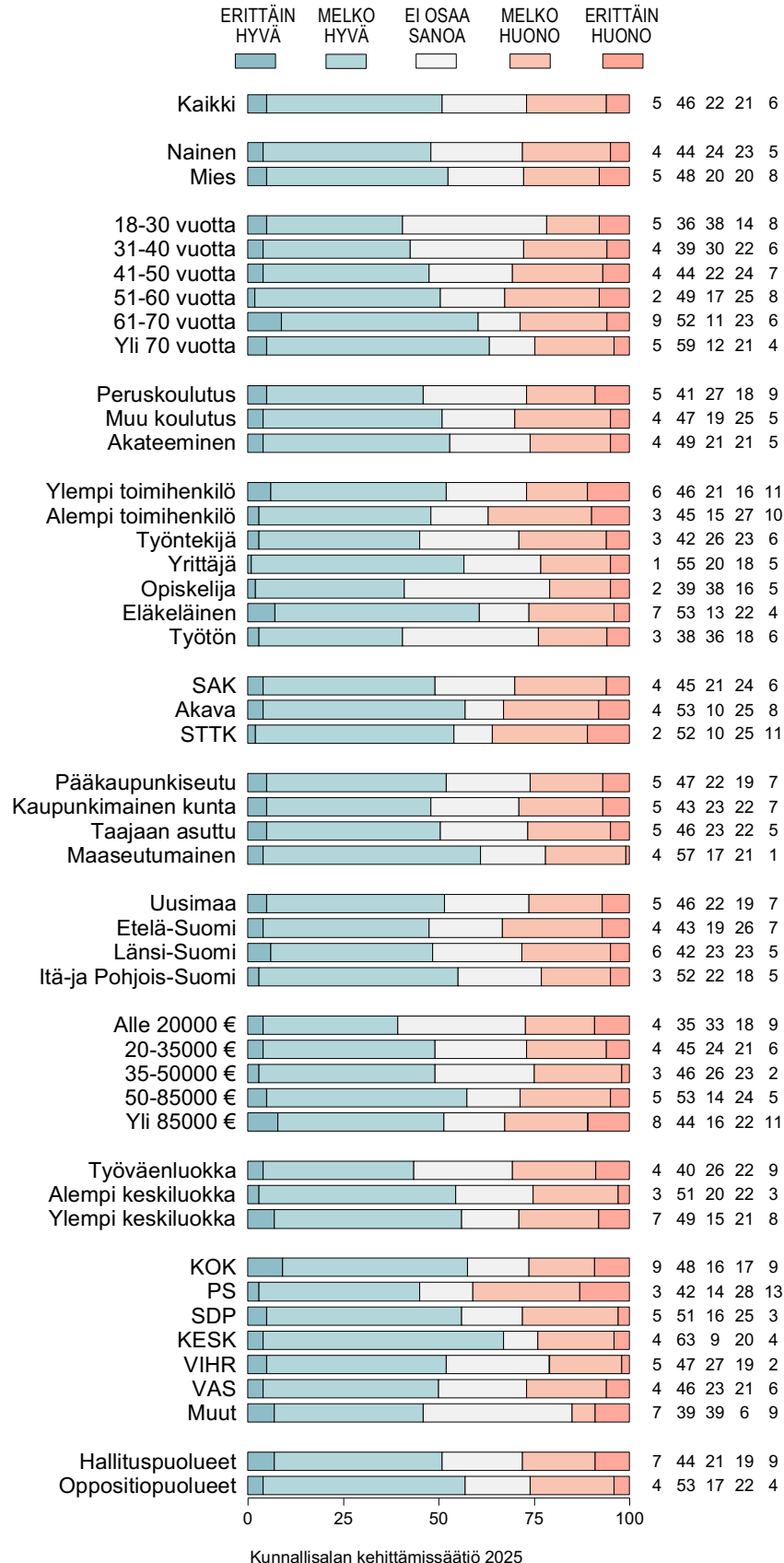
Kuvio 7k.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KOTIKUNTANSA-/KAUPUNKINSA TOIMIJOILLE: ARVIOT SEN MUKAAN ONKO OLLUT KUNNAN/KAUPUNGIN PALVELUKSESSA (ON NYT = on nykyisin, OLLUT = ollut joskus aiemmin, EI OLE = ei ole koskaan ollut; %).

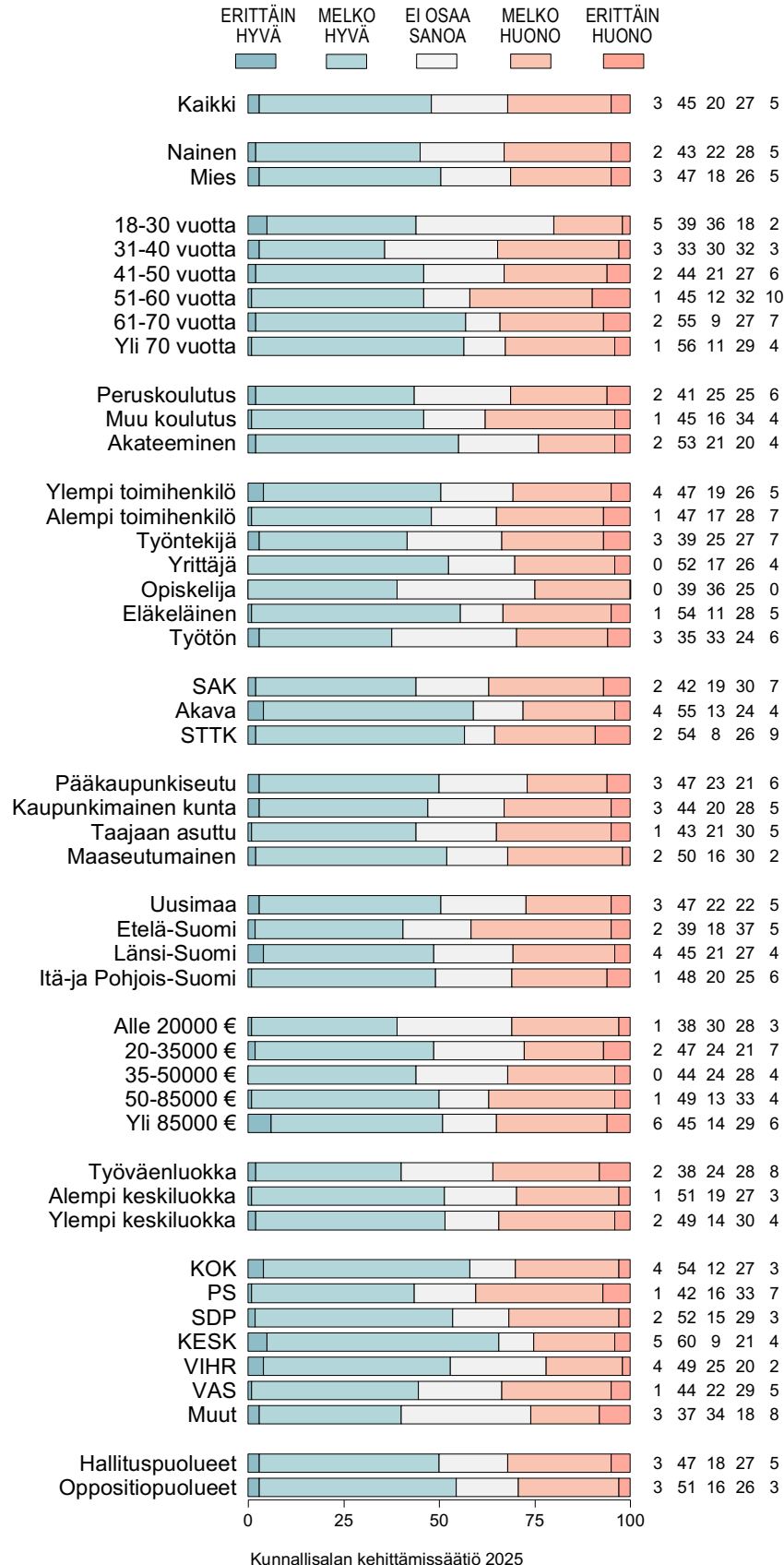
Kuvio 7-1.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KOTIKUNTANSA-/KAUPUNKINSA TOIMIJOILLE: YLEISARVOSANA KUNNAN-/KAUPUNGINJOHTAJALLE/PORMESTARILLE (%).

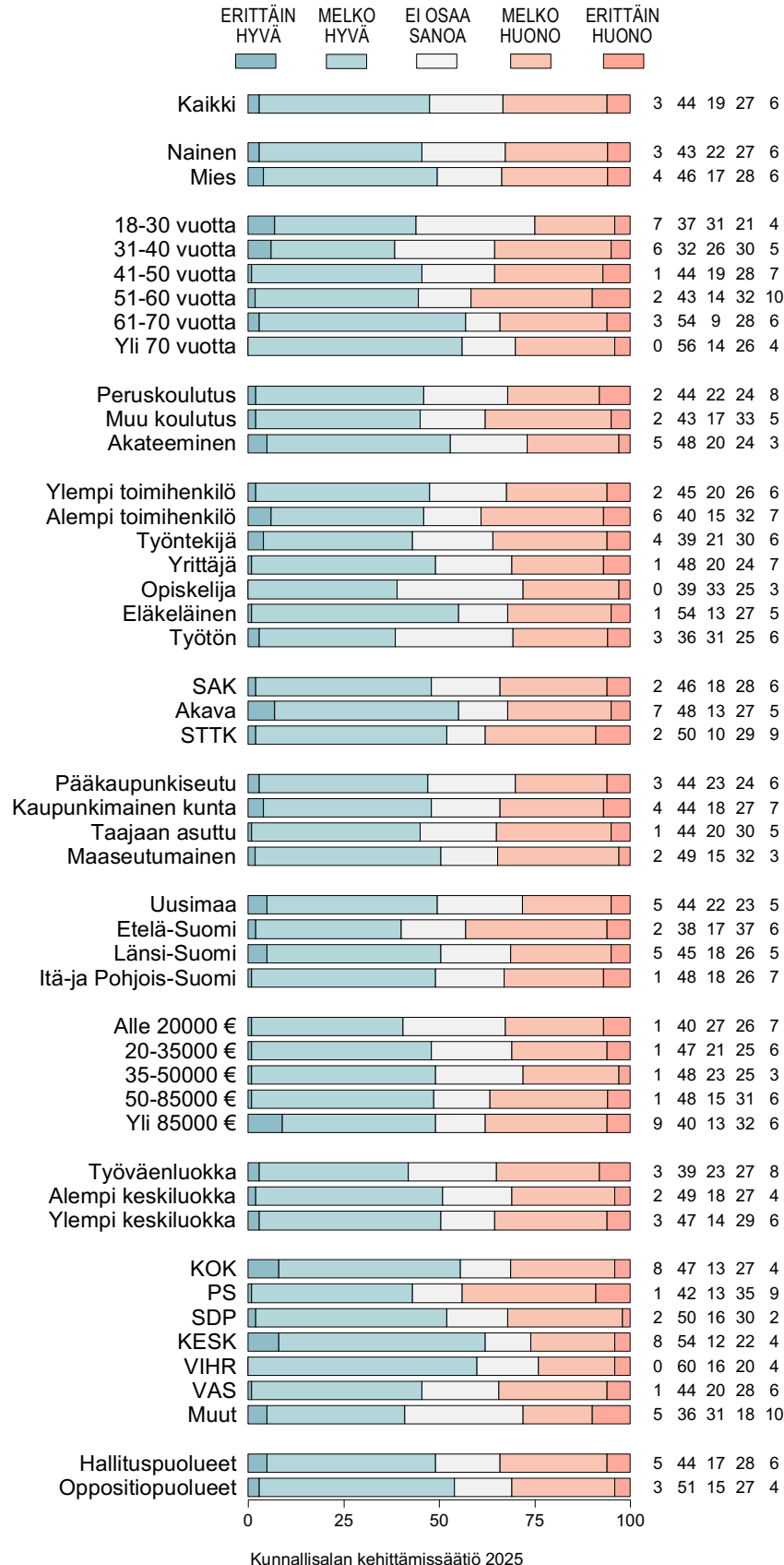
Kuvio 7-2.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KOTIKUNTANSA-/KAUPUNKINSA TOIMIJOILLE: YLEISARVOSANA KUNNAN-/KAUPUNGINVALTUUSTOLLE KOKONAISUUDESSAAN (%).

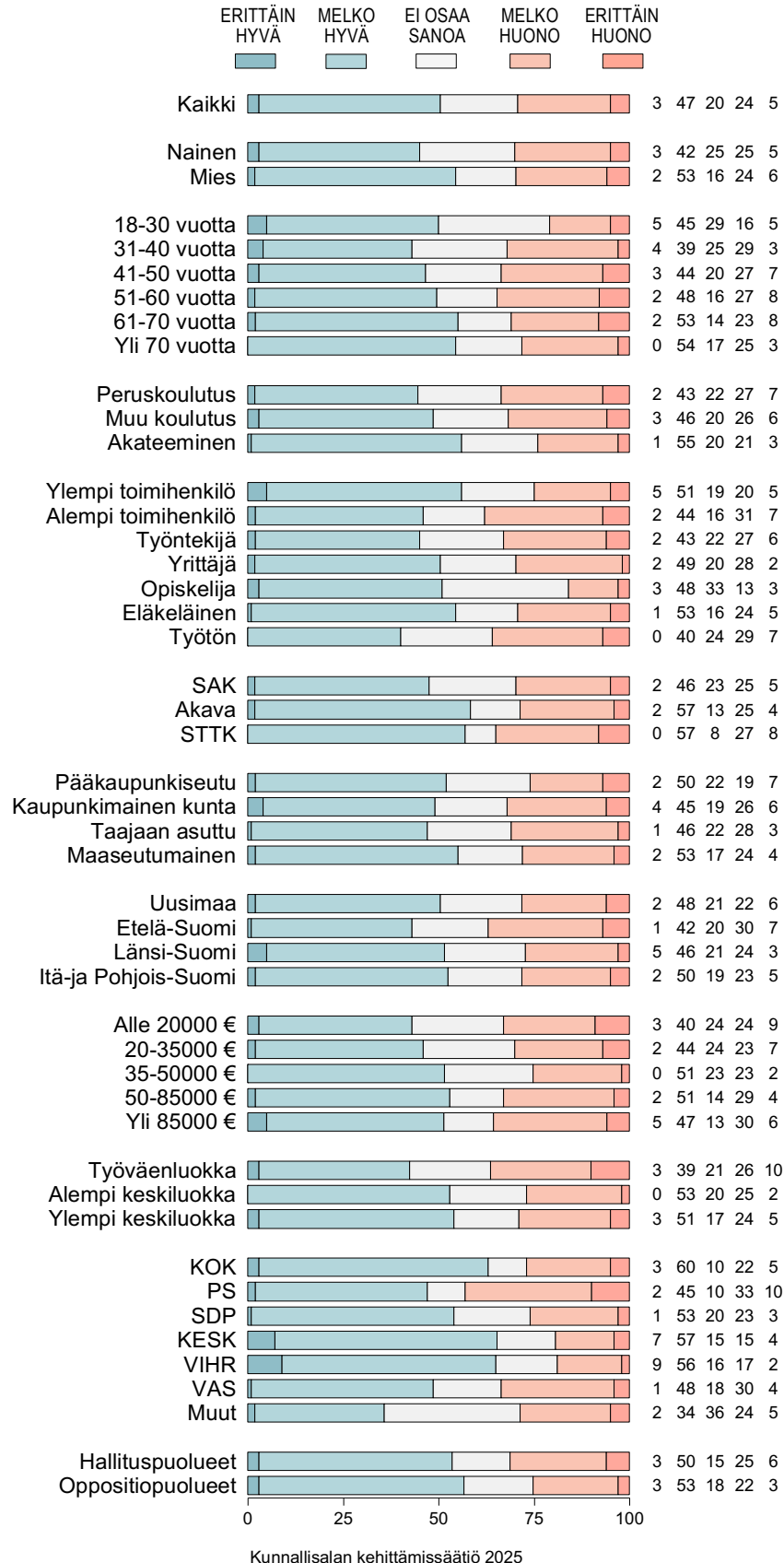
Kuvio 7-3.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KOTIKUNTANSA-/KAUPUNKINSA TOIMIJOILLE: YLEISARVOSANA KUNNAN-/KAUPUNGINHALLITUKSELLE KOKONAISUUDESSAAN (%).

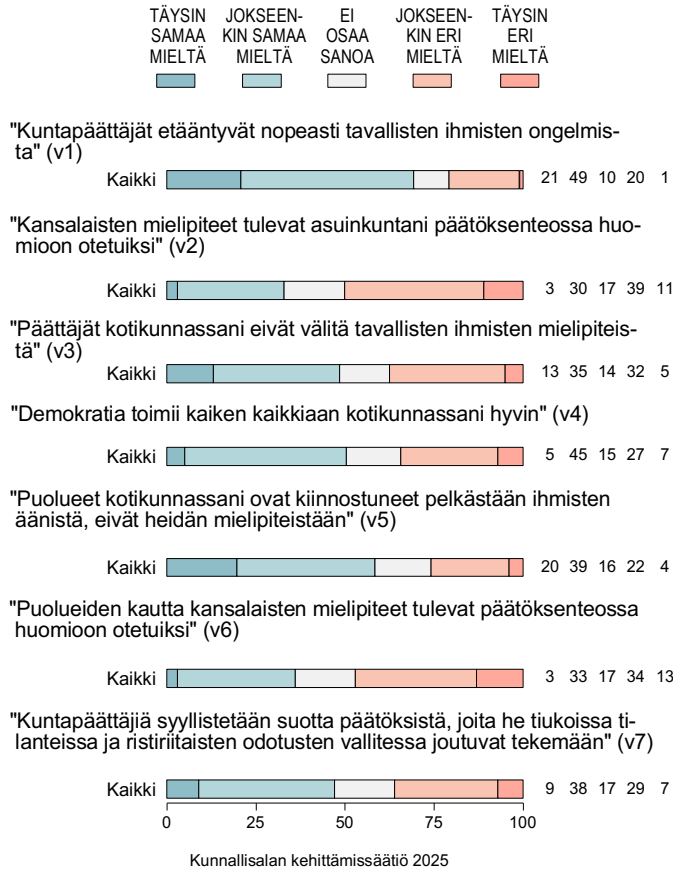
Kuvio 7-4.

MILLAISEN ARVOSANAN ANTAA KOTIKUNTANSA/-KAUPUNKINSA TOIMIJOILLE: YLEISARVOSANA KUNNAN VIRANHALTIJOILLE KOKONAISUUDESSAAN (%).

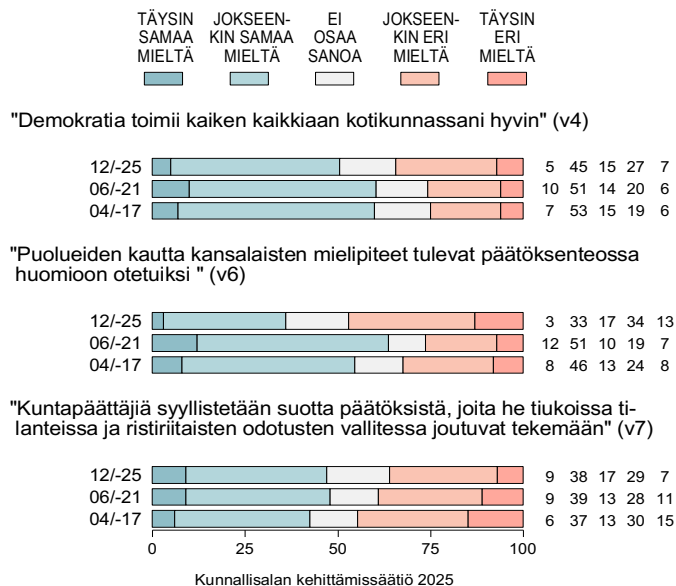
Kuvio 8.

SUHTAUTUMINEN KUNNALLISTA PÄÄTÖKSENTEKOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

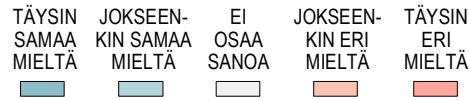
Kuvio 8t.

SUHTAUTUMINEN KUNNALLISTA PÄÄTÖKSENTEKOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN AIKAVÄLILLÄ 2017 - 2025 (%).

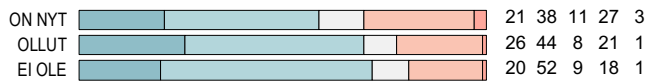

Kuvio 8k.

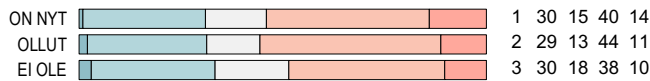
SUHTAUTUMINEN KUNNALLISTA PÄÄTÖKSENTEKOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN SEN MUKAAN ONKO OLLUT KUNNAN/KAUPUNGIN PALVELUKSESSA (ON NYT= on nykyisin, OLLUT = ollut joskus aiemmin, EI OLE = ei ole koskaan ollut; %).

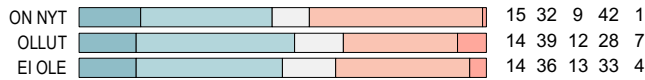
"Kuntapäättäjät etääntyvät nopeasti tavallisten ihmisten ongelmista" (v1)

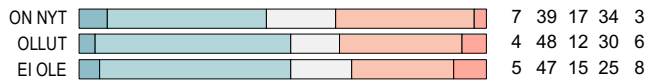
"Kansalaisten mielipiteet tulevat asuinkuntani päätöksenteossa huomioon otetuiksi" (v2)

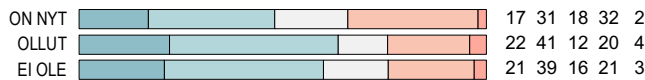
"Päättäjät kotikunnassani eivät välitä tavallisten ihmisten mielipiteistä" (v3)

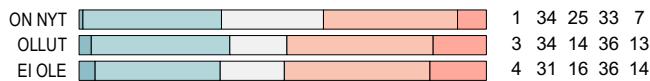
"Demokratia toimii kaiken kaikkiaan kotikunnassani hyvin" (v4)

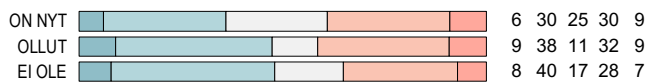
"Puolueet kotikunnassani ovat kiinnostuneet pelkästään ihmisten äänistä, eivät heidän mielipiteistään" (v5)

"Puolueiden kautta kansalaisten mielipiteet tulevat päätöksenteossa huomioon otetuiksi" (v6)

"Kuntapäättäjiä syyllistetään suotta päätöksistä, joita he tiukoissa tilanteissa ja ristiriitaisten odotusten vallitessa joutuvat tekemään" (v7)

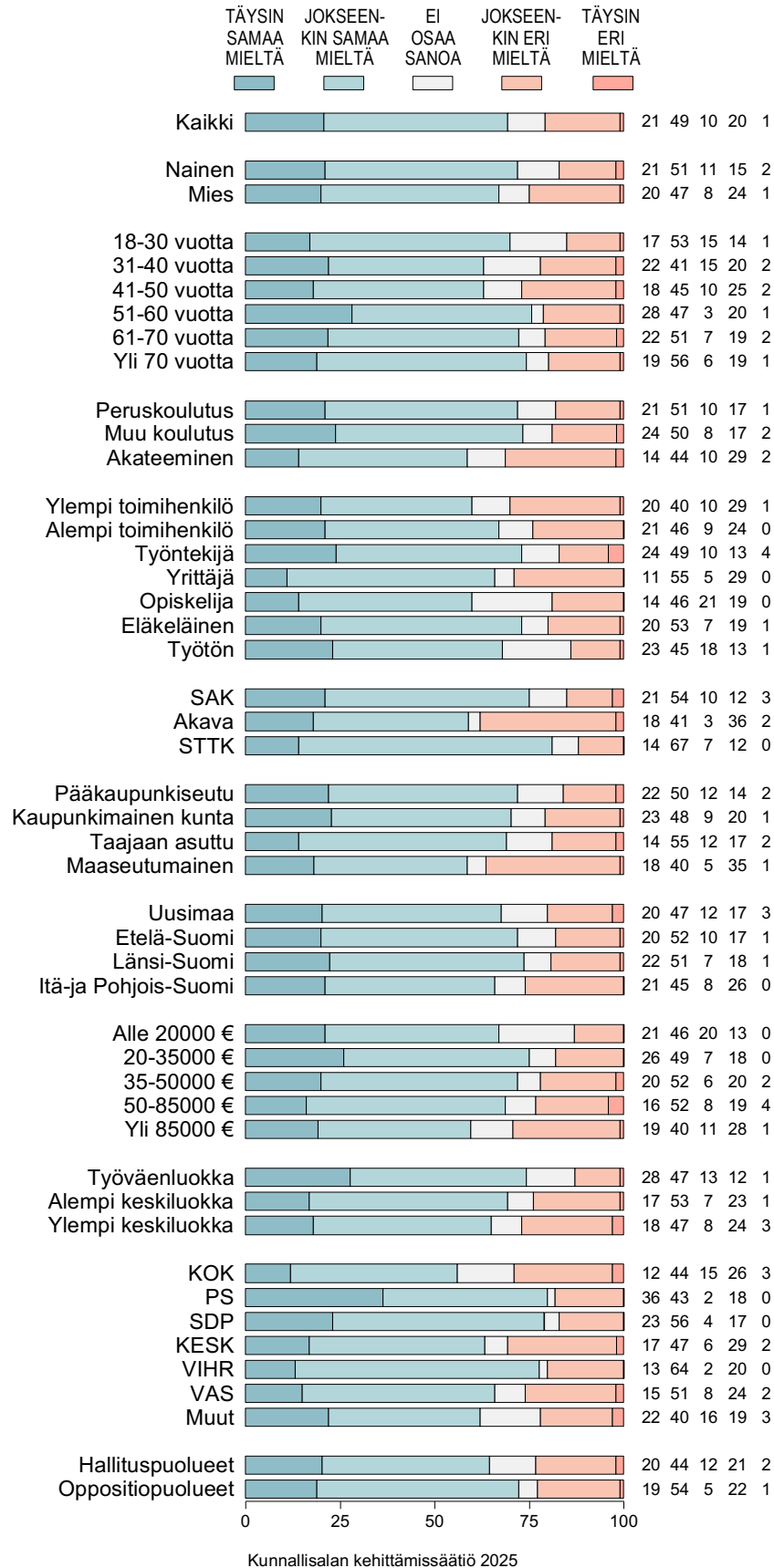

0 25 50 75 100

Kunnallisan kehittämistä 2025

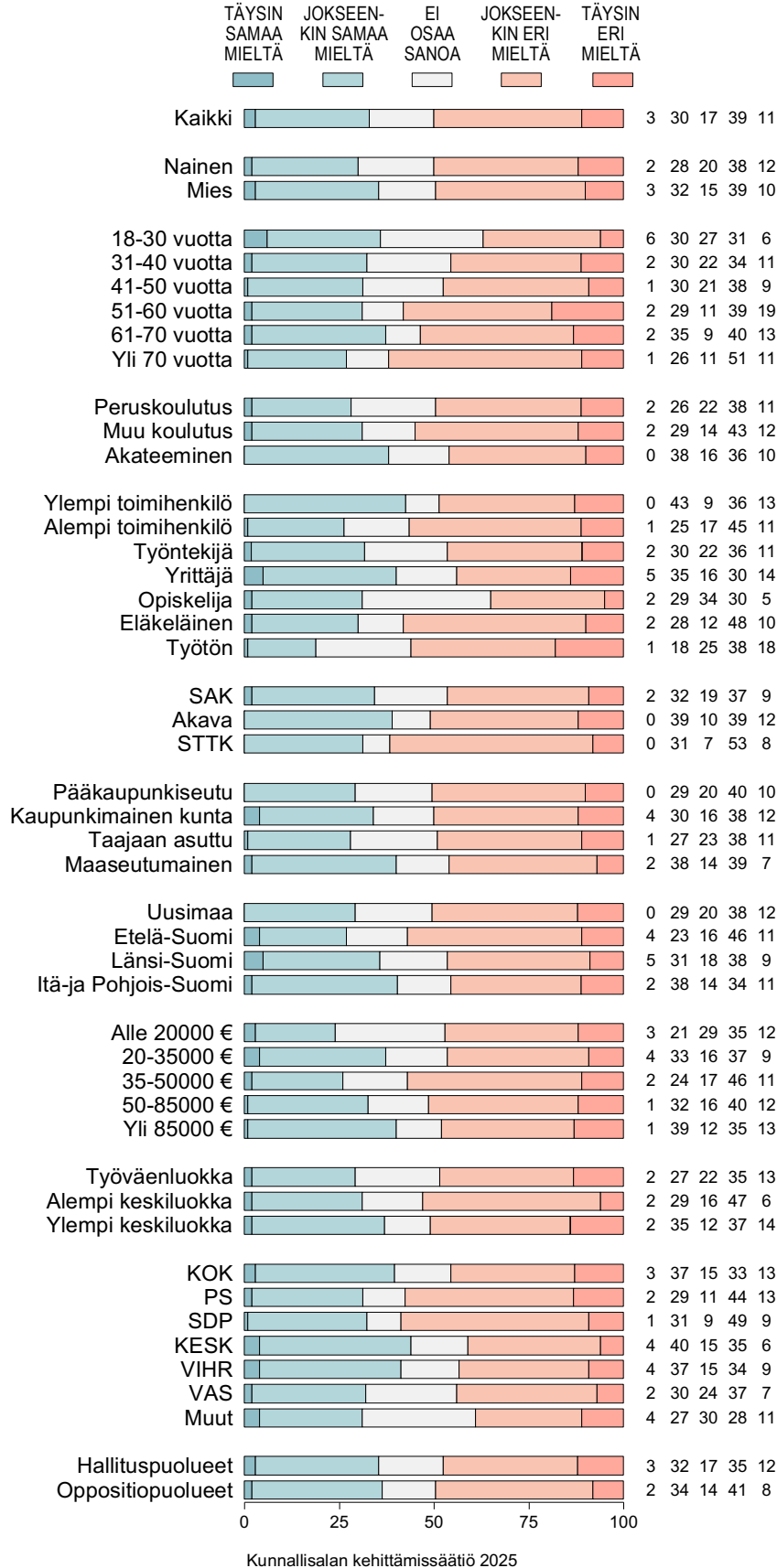
Kuvio 8-1.

"Kuntapäättäjät etäännyvät nopeasti tavallisten ihmisten ongelmista" (%).

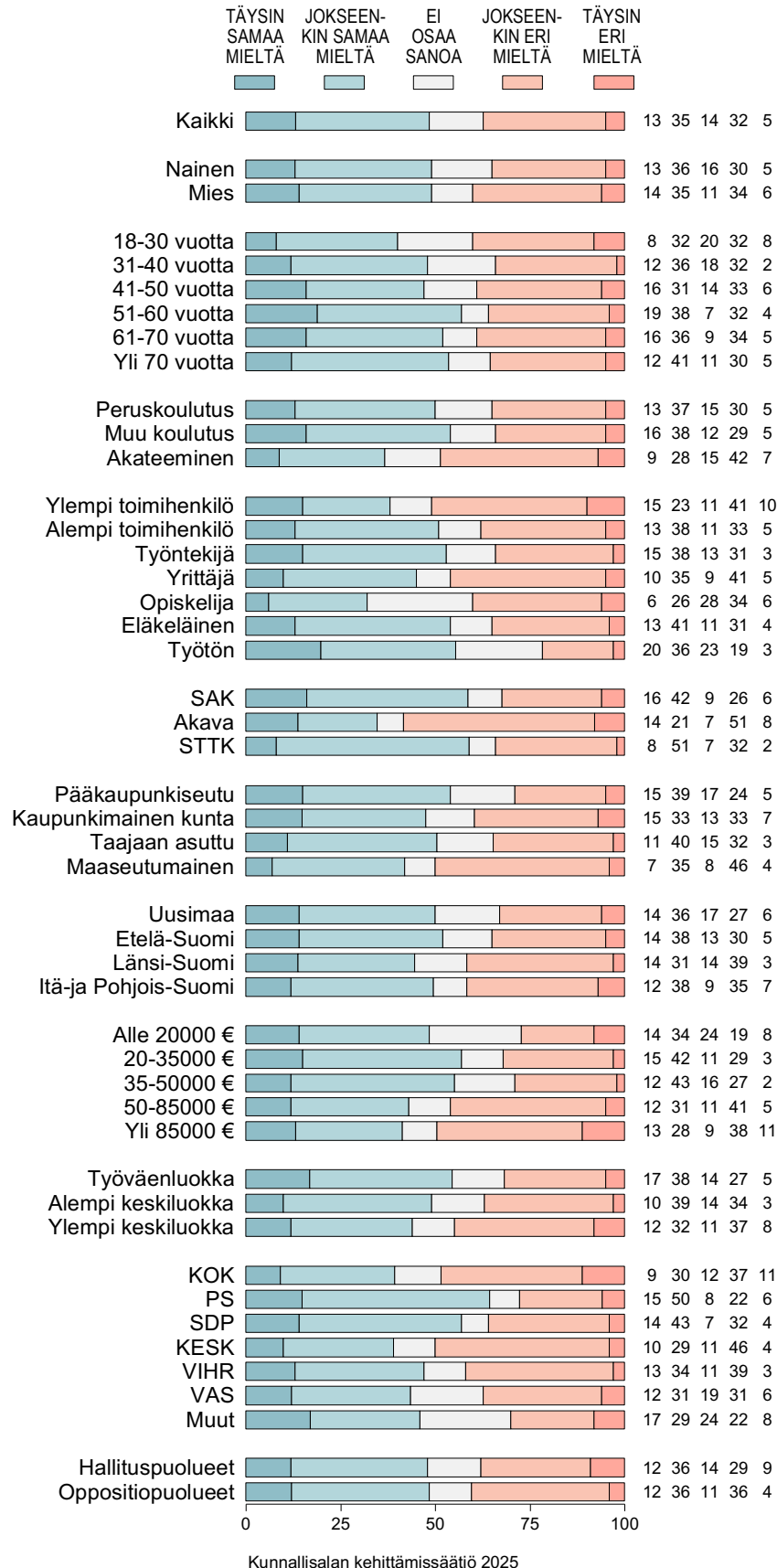
Kuvio 8-2.

"Kansalaisten mielipiteet tulevat asuinkuntani päätöksenteossa huomioon otetuiksi" (%).

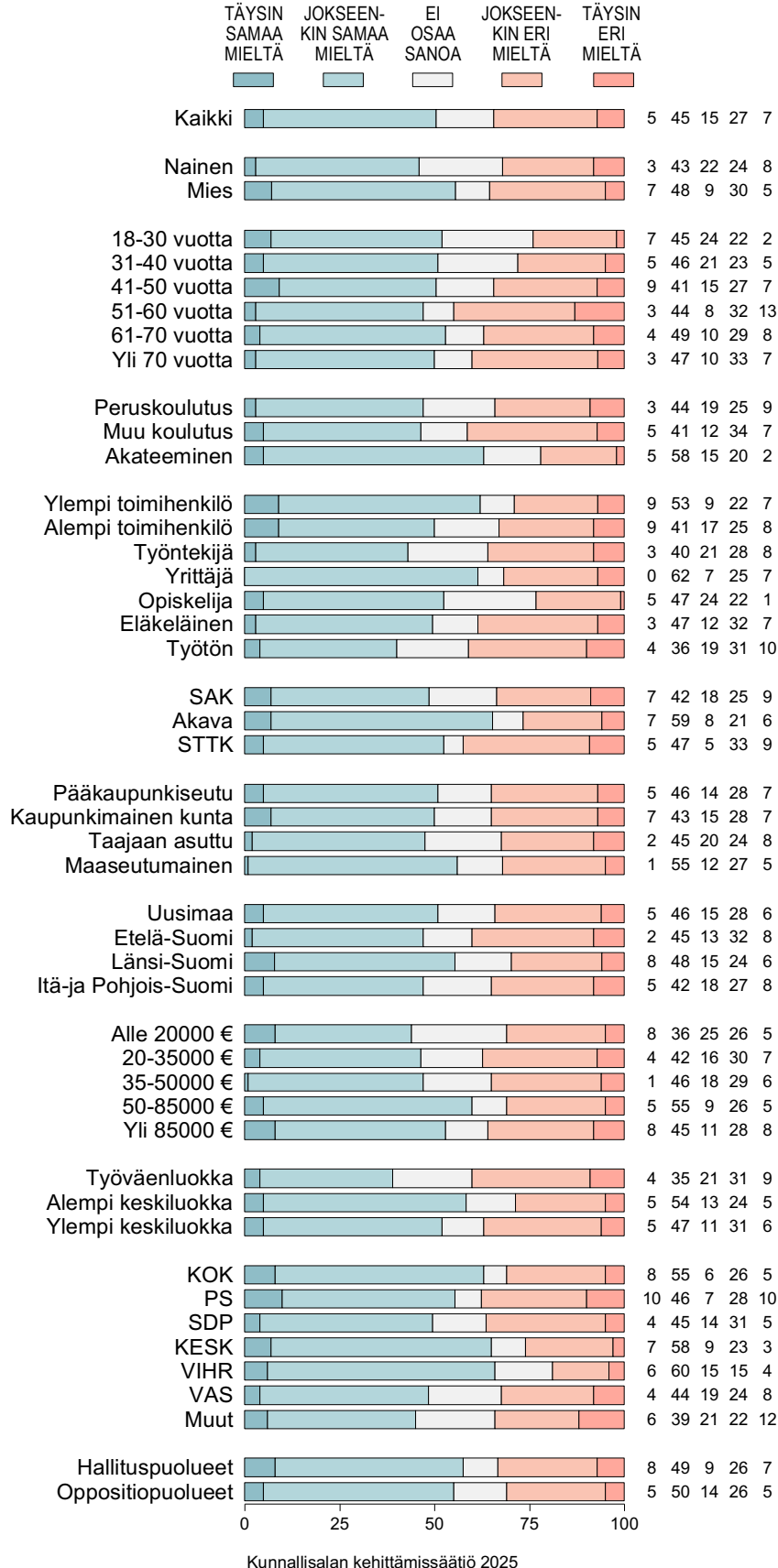
Kuvio 8-3.

"Päättäjät kotikunnassani eivät välitä tavallisten ihmisten mielipiteistä" (%).

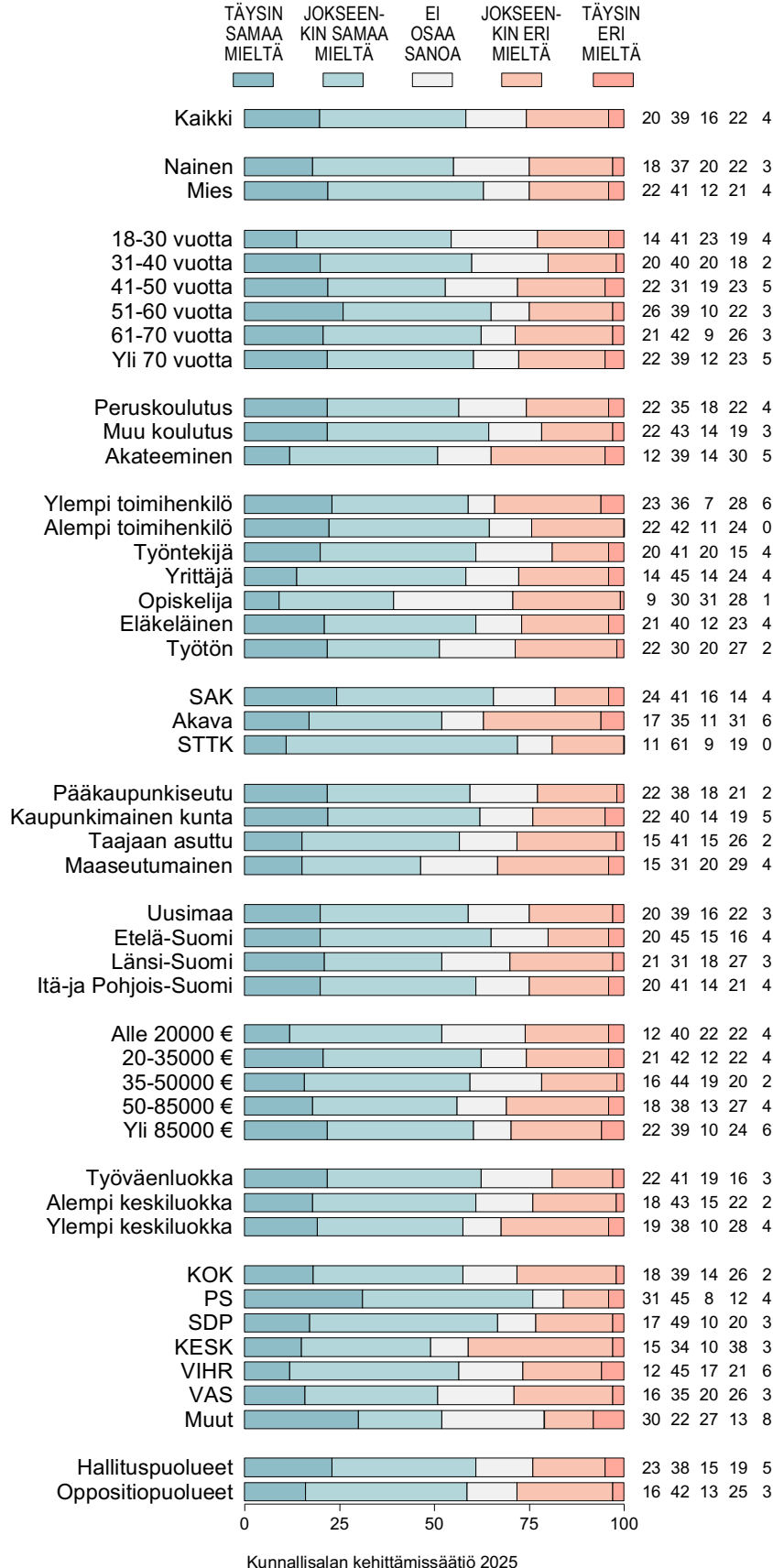
Kuvio 8-4.

"Demokratia toimii kaiken kaikkiaan kotikunnassani hyvin" (%).

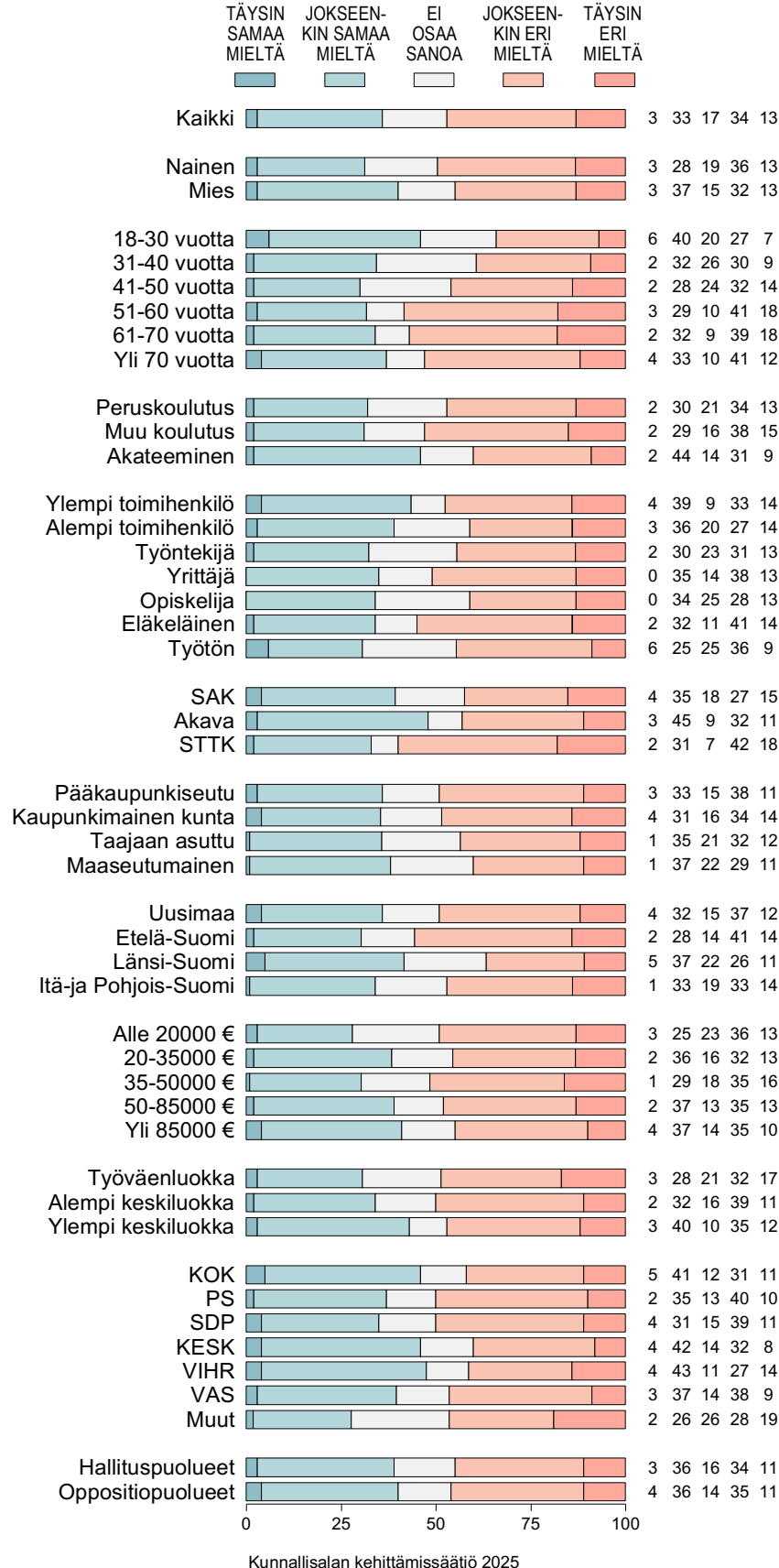
Kuvio 8-5.

"Puolueet kotikunnassani ovat kiinnostuneet pelkästään ihmisten äänistä, eivät heidän mielipiteistään" (%).

Kuvio 8-6.

"Puolueiden kautta kansalaisten mielipiteet tulevat päätöksenteossa huomioon otetuiksi" (%).

Kuvio 8-7.

"Kuntapäättäjiä syyllistetään suotta päätöksistä, joita he tiukoissa tilanteissa ja ristiriitaisten odotusten vallitessa joutuvat tekemään" (%).

